

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

JENNIKA AHONEN

Yhteisöllisyyden kokemukset ja merkitys työpajalla asiakkaiden näkökulmasta

SOSIAALIALA
NSO18SP

Tekijä Jennika Ahonen	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Maaliskuu 2022
	Sivumäärä 38	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Yhteisöllisyyden kokemukset ja merkitys työpajalla asiakkaiden näkökulmasta		
Tutkinto-ohjelma Sosiaalialan tutkinto-ohjelma		
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tehtävänä oli hankkia tietoa työpajan asiakkaiden kokemuksista liittyen yhteisöllisyyteen työpajalla ja sen merkityksestä heille itselleen. Yhteisöllisyyttä tarkastellaan tässä opinnäytetyössä ihmisen yksilöllisenä kokemuksena, mutta myös työpajapedagogiikan lähtökohtana.</p> <p>Opinnäytetyössä laadin kyselylomakkeen työpajan asiakkaille. Kysely on toteutettu kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Kohderyhmänä oli yhteistyökumppanini Porin työpajan asiakkaat. Teoriaosuudessa avataan työpajatoiminnan lisäksi yleisesti yhteisöllisyyden käsitettä ja yhteisöllisyyden merkitystä ihmisen hyvinvoinnille.</p> <p>Tutkimukseen kertyi vastauksia yhteensä 30. Vastausten perusteella näyttää siltä, että yhteisöllisyyden kokemukset työpajalla ovat myönteisiä. Vastaajat kokivat, että heitä kohtaan käyttäydytään arvostavasti ja toimiminen työpajalla on mielekästä. Huomiota kiinnitti vastaajien kokemus työtehtävien tai perehdytyksen määrästä, jota ei aina koettu riittäväksi. Työpajalla toimiminen koetaan vaikuttaneen myönteisesti omaan mielentilaan ja työpajayhteisöstä on saatu osallisuuden tunteita elämään</p>		
Avainsanat työpajatoiminta, yhteisö, yhteisöllisyys		

Author(s) Ahonen, Jennika	Type of Publication Bachelor's thesis ThesisAMK	Date March 2022
	Number of pages 38	Language of publication: Finnish
Title of publication Perception of community of the workshop from customer's point of view		
Degree programme Bachelor Of Social Services		
Abstract The purpose of this thesis was to do research about experiences of community and meaning for customers of the workshop community. Community is examined in this thesis as a person's individual experience, but also as a starting point for workshop pedagogy. In the thesis I prepared a questionnaire for the clients of the workshop. The target group was customers of Porin työpaja. The survey received 30 responses. From the responses, it appears that the experiences of community of the workshop are positive. Respondents felt that they were treated with respect and work in workshop makes sense. Attention was drawn to the respondent's experience of the amount of work was not always perceived as sufficient. Working of a workshop is perceived to had, a positive effect on own state of mind. The workshop community is also perceived to bring a sense of inclusion.		
Keywords workshop, community, communality		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TYÖPAJATOIMINTA	6
2.1 Työpajatoiminnan lainsäädännöllinen perusta	6
2.2 Työpajatoiminnan historia	6
2.3 Sosiaalinen työllistäminen	7
2.4 Työpajalla toimiminen	7
2.5 Työpajatoiminnan periaatteet	8
3 YHTEISÖLLISYYS	9
3.1 Sosiaaliset suhteet	9
3.2 Yhteisö	10
3.3 Yhteisöllisyys	11
3.4 Yhteisöllisyyden vaikutuksen ihmiseen	12
3.4.1 Identiteetti	12
3.4.2 Sosiaalinen pääoma	13
3.4.3 Osallisuus	14
3.4.4 Mielenterveys	15
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	17
4.1 Opinnäytetyön tehtävä	17
4.2 Yhteistyökumppani	17
4.3 Tutkimusmenetelmä	17
4.4 Aineistonkeruu	19
4.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	19
4.6 Haasteet opinnäytetyön aikana	19
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	20
5.1 Vastausten määrä	20
5.2 Yhteisöllisyyden kokemukset	21
5.3 Yhteisöllisyyden merkitys	25
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	29
7 POHDINTA	31
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Yhteisöllisyys näyttäytyy kaikkialla, minne menemmekin. Yhteisöllisyys avaa ovia ihmisten auttamiseen ja turvan tarjoamiseen vaikeiden aikojen keskellä. Yhteisöllisyydellä kasvatetaan ilmapiiriä, jossa jokaisella on mahdollisuus kasvaa ihmisenä, kokea onnistumisen tunteita elämässään. Yhteisöllisyyden tarjoama merkityksen tunne luo positiivista kehää ihmisen elämän eri osa-alueilla.

Nykypäivänä yhteisön ja yhteisöllisyyden teemat ovat puhuttaneet monesta eri näkökulmasta. Yhteisöllisyys on muuttanut muotoaan, mutta sen tärkeys ymmärretään alati muuttuvassa yhteiskunnassa. Opinnäytetyötä tehdessäni, halusin tuoda esille myös ajatuksen ihmisten yksilöllisestä tarpeesta yhteisöllisyydelle. Joku voi kaivata syvempää yhteenkuuluvuuden tunnetta, kun taas toiselle voi riittää, että tulee kohdatuksi ja hyväksytyksi omana itsenään.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli hankkia tietoa työpajan asiakkaiden omista kokemuksista liittyen yhteisöllisyyteen työpajalla ja sen merkityksestä heille itselleen.

Yhteisöllisyys on yksi työpajatoiminnan keskeisistä osa-alueista työ- ja yksilövalmennuksen lisäksi. Aihe on mielestäni ajankohtainen ja tärkeä, koska yhteisöllisyys ja siihen liittyvät teemat ovat työelämässä tärkeitä motivaation ja voiman lähteitä, jotka heijastuvat ihmisen koko elämään. Toivoisin, tämän opinnäytetyön tuovan esille ihmisten näkemyksiä yhteisöllisyydestä, ja sitä myötä auttavan kehittämään toimintaamme yhteisöllisyyden saralla.

2 TYÖPAJATOIMINTA

2.1 Työpajatoiminnan lainsäädännöllinen perusta

Työpajatoiminta on Nuorisolaissa (1285/2016) säädeltyä toimintaa. Lain mukaan työpajatoiminnan tarkoituksena on parantaa nuoren elämänhallintataitoja sekä edistää hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. (Nuorisolaki 1285/2016, 4 luku 13§).

2.2 Työpajatoiminnan historia

Ensimmäinen työpaja syntyi Suomeen vuonna 1983. Työpajatoiminta oli alkujaan nuorisotyön väline, jonka avulla haettiin ratkaisuja syrjäytymisongelmiin työelämästä ja koulutuksesta. Työn tekeminen työpajoilla loi uudenlaisia mahdollisuuksia yhdistää nuorisotyön menetelmät ja työhallinnon tavoitteet. Pilottityöpajojen onnistuessa tavoitteissaan, poikivat ne uusia työpajoja. Kehitysaskelena 1990-luvun työpajoille tulivat tukityöllistäminen, oppisopimuskoulutukset sekä työpajaohjaus. Laman ongelmien myötä pajoilla näkyi yhä haasteellisempia asiakkuuksia. Pajojen yhteistyökumppaneina alkoi työhallinnon lisäksi olla yhä useammin paikalliset sosiaalitoimistot. 1990-luvulla työpajoista muodostui keskeinen osa suomalaista työvoimapolitiikkaa nuoriin suunnattuna toimenä. Pajoilla alkoi näkyä työkokeilun, yhdistelmätuen ja EU-yhteistyön tuomia mahdollisuuksia. (Pekkala, 2009, s. 13-14.)

2000-luvun puolella pitkäaikaistyöttömät aikuiset alkoivat lisääntyä työpajojen kohderyhmänä. Asiakkuuksista alettiin käyttää yhä useammin nimitystä valmennus, joka palveli asiakkaiden yksilökohtaisia päämääriä. Konkreettisen työn lisäksi valmentautujan kanssa etsittiin asiakkaan omia vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita. 2000-luvun Suomessa työpajoilla on vastassa uudet haasteet. Työllisyys uhkaa nuoria, joilla on vaikeuksia kouluttautua ja päästä työelämään. Kasvavina ryhminä ovat olleet erityistä tukea tarvitsevat, kuten mielenterveyskuntoutujat, maahanmuuttajat ja päihdeongelmaiset. (Pekkala, 2009, s. 15.)

2.3 Sosiaalinen työllistäminen

Työpajatoiminta kuuluu sosiaalisen työllistämisen toimialaan. Toiminnan tavoitteena on heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistäminen. Sosiaaliseen työllistämiseen ja työpajatoimintaan kuuluu erilaisia toimenpiteitä. (Hassinen, 2005, s. 12.)

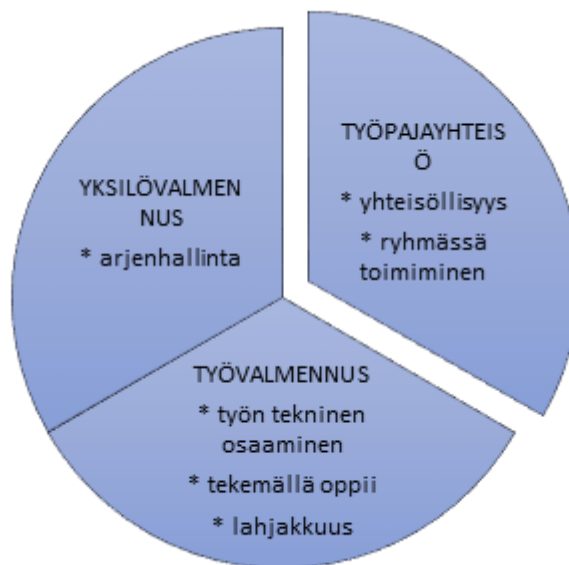
Sosiaaliselle työllistämiselle tyypillistä on erilaiset perusvaiheet. Jokaiseen vaiheeseen liittyy työ- ja yksilövalmennuksen sekä ryhmävalmennuksen eri tasoja. Työvalmennus on prosessi, jossa työskennellään yhdessä etukäteen määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Yksilövalmennus tukee työvalmennuksen kokonaisuutta, ja keskittyy asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin ja tilannearviointiin, jolla pyritään kehittämään asiakkaan kykyä hallita arkea. Valmennuksen eri vaiheissa työ- ja yksilövalmennuksen eri tasot korostuvat. Esimerkiksi starttivalmennettava voi tarvita paljon tukea motivointiin ja sosiaalisiin taitoihin, kun taas toinen asiakas voi tarvita enemmän työtaitojen kehittämistä työllistyäkseen. (Hassinen, 2005, s. 14-15.)

2.4 Työpajalla toimiminen

Asiakas voi olla työpajalla työsuhteessa, tukityöllistettynä tai kuntouttavassa työtoiminnassa. Työpajalla on myös mahdollista tehdä tutkinnon osia tai työharjoitteluja tietyistä koulutusohjelmista. Työpäivien määrä sekä päivittäinen tuntimäärä sovitaan asiakaskohtaisesti. (Hassinen, 2005, s. 24.)

Asiakas voi työllistyä työpajalle harkinnanvaraisella tuella, jonka kunta ja TE-toimisto myöntävät työllistettävän palkkakustannuksiin. Työpajalle voi tulla myös kuntouttavan työtoiminnan kautta, esimerkiksi jos asiakas on ollut työttömänä pidempään ja tarvitsee tukea arjen hallintaan. Työharjoittelut, oppisopimuskoulutukset sekä muut toimet työpajoilla sovitaan aina kyseessä olevan työpajan valmentajien kanssa erikseen. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2021.)

2.5 Työpajatoiminnan periaatteet

Kaava 1 Valmennuksen keskeiset elementit työpajalla (Hilpinen, Huuononen, Kivirinta & Välimaa, 2014, s. 7).

Työpajapedagogiikalla tarkoitetaan mukautuvissa oppimisympäristöissä tapahtuvaa asiakkaan edellytysten mukaista, tekemällä oppimista korostavaa, yhteisöllistä ja suunnitelmallista toimintaa asiakkaan hyväksi. (Hämäläinen & Palo, 2014, s. 3).

Työ- ja yksilövalmennuksen lisäksi työpajojen keskeisenä elementtinä on työpajayhteisö, yhteisöllisyys ja ryhmässä toimiminen. Työpajayhteisöllä on kuntouttava sekä vastuullistava merkitys asiakkaalle. Toiminta työpajoilla luo työpajan yhteisöllisyyden raamit ja perustan. Toimintaa ohjaavien kehysten, kuten työ- ja yksilövalmennuksen sisällä pyritään tasaveroiseen ja arvostavaan vuorovaikutukseen ja ryhmässä toimimiseen työpajoilla. Yhteisöllisyys rakentuu asiakkaan kokemukselle omasta merkityksellisyydestään työpajayhteisössä. (Hilpinen ym., 2014, s. 8.)

Työpajalla toimiminen pyritään järjestämään yksilöstä käsin, se ei silti poista tosiasiaa, jonka myötä asiakkaat työskentelevät työpajalla ryhmissä. Työpajatoimintaa on tällä tavoin pyritty tuomaan lähemmäs todellista työelämää: ympäristö koostuu erilaisista

ihmisistä, joiden kanssa on pyrittävä tulemaan toimeen. Tällainen ympäristö tarjoaa asiakkaalle työkaluja ihmissuhdetaitojen opetteluun. (Hassinen, 2005, s. 89.)

Työpajatoiminnassa erilaisista nuorista koostuvaa ryhmää nimitetään inklusiiviseksi ryhmäksi. Inklusio-ajattelussa lähdetään siitä, että kaikilla on oikeus yhdenvertaiseen opetukseen ja erilaisilla ihmisillä on samat mahdollisuudet osallistua opetukseen. Inklusion katsotaan onnistuneen, kun ryhmän jäsenet itse kokevat kuuluvansa ryhmään, kokevat onnistumisia ja oppivansa uusia asioita. (Hassinen, 2005, s. 92.)

3 YHTEISÖLLISYYS

3.1 Sosiaaliset suhteet

Yhteisöllisyyden ajatus lähtee siitä, että ihmisen koko taipumus luoda syviä tunnesiteitä toisiin ihmisiin on täysin biologinen tapa toimia. (Sinkkonen, 2018, s. 9).

Ihmisen varhaisinta sosiaalista suhdetta kutsutaan useissa lähteissä kiintymyssuhdemalliksi. Kiintymyssuhdemallilla tarkoitetaan ihmiseen sisäistynyttä mallia maailmasta ja ihmissuhteista. Kiintymyssuhdemallit syntyvät jo ensimmäisten elinvuosien aikana ja luovat pysyvää pohjaa ihmisen käsitykselle maailmasta ja ihmissuhteista. Kiintymyssuhdemalli luo myös perustaa yksilön yhteisökäyttäytymiselle. Turvallisen kiintymyssuhdemallin saanut ihminen uskaltaa luottaa ihmiseen, ilmaista omia tunteitaan, ja uskoa tulevansa kuulluksi. (Duocemin, Terveyskirjasto, 2020.)

Ihmisen kokonaisvaltainen kehitys vauvasta aikuiseksi on riippuvainen geenien ja ympäristön lisäksi ihmisistä, joiden kanssa hän kasvaa. (Sinkkonen, 2018, s. 14). Varhaisissa ihmissuhteissa opitut sisäiset mallit läheisyydestä, turvallisuudesta ja oman arvontunteesta ovat yhteydessä siihen, miten ihminen vastaa myöhemmin kehityshaasteisiin ja toimii uusissa tilanteissa. Turvallinen hoivasuhde lapsuudessa

sekä vanhempien antamat vuorovaikutusmallit ovat ihmisen sosiaalisen kehityksen avain. (Nurmi ym., 2014, s. 35.)

Ihminen pyrkii säilyttämään kiintymyssuhteet eri olosuhteissa. Kyse on perustarpeesta, olla toisen ihmisen lähellä. Uudet kiintymyssuhteet rakentuvat entisten päälle. Turvallisesti kiintynyt ihminen hakee myöhemmistä ihmissuhteistaan samankaltaista tasapainoa, yhteisöllisyyttä ja itsenäisyyttä, mitä he ovat kokeneet elämän varhaisessa vaiheessa. Ihmissuhteet ohjautuvat läheisiin ystäviin, seurustelusuhteisiin ja työelämään. Jos ihminen on kokenut turvattomuuden tunteita varhaisissa kiintymyssuhteissaan, voi ihminen kokea helpommin painetta suostua vastuuttomiin kokeiluihin, olla depressiivinen tai omata antisosiaalisia oireita. (Sinkkonen, 2018, s. 38-56.)

Yksilön saaman kasvatuksen ohella yhteisön ja ihmisten välistä suhdetta pidetään tärkeänä elämää tukevana ja täydentävänä periaatteena. Yhteisö ja ihmisten väliset suhteet nähdään erityisesti sosiaalipedagogiikassa ihmisen kasvun elementtinä mutta myös olennaisena osana ihmisyyttä. Sosiaalipedagogiikan mukaan ihmisen hyvä elämä rakentuu kyvystä elää omannäköistä elämäänsä yksilönä mutta myös osallistua yhteiselämään yhteisöissä. Merkitykselliset sosiaaliset suhteet muodostavat perustaa yhteiselämälle, joka on enemmän kuin rinnakkaiselo. Tällaisista sosiaalisista suhteista ihminen saa myös rakennuspalasia omaan minuuteensa. Vuorovaikutuksessa toisiin ihmisiin ihmisellä on kyky muokata omaa identiteettiään sekä luonnollisesti että rationaalisesti. (Nivala & Ryyänen, 2019, s. 111-138.)

3.2 Yhteisö

Yhteisön käsite on vaikeasti määriteltävissä, koska yhteisön rajat ja tehtävät sekä jäsenyys ovat usein epämääräisiä. (Murto, 2013, s. 12). Vaikeus käsitteen määrittelyyn selittyy osittain yhteisöjen historiallisella ja kulttuurisella muuntuvaisuudella. (Eilola & Moilanen, 2013, s. 7).

Tässä opinnäytetyössä yhteisöä tarkastellaan samojen ihmisten muodostamana kokonaisuutena, jossa jäsenet tuntevat toisensa, ja kokevat yhteenkuuluvuutta toisiinsa. Jäsenillä on yhteisiä päämääriä ja he mieltävät itsensä yhteisön jäseniksi. (Murto, 2013, s. 12.) Yhteisön käsitteessä ajatellaan myös, että yhteisö voi tarjota ihmiselle moraalisia päämääriä, yhteisiä tavoitteita ja arvoja. (Väyrynen, Kostamo-Pääkkö & Ojaniemi, 2015, s. 7).

Yhteisöön kuuluminen on aina yksilön oma kokemus. Ilman yksilön kokemusta yhteisöön kuulumisesta yhteisön positiiviset vaikutukset ihmiseen jäävät vähäisemmiksi. (Murto, 2013, s. 56.) Yhteisö termillä voi olla moninaisia tarkoituksia, ja siihen voi liittyä positiivisten tunteiden lisäksi negatiivisia tuntemuksia. Usein termiin liittyy tietynlaista myönteisyyttä kyseisen yhteisöön kuuluvien välillä, mutta yhteisöjä on monikielisiä: on avoimia yhteisöjä, mutta on myös yhteisöjä, joissa ihminen pakotetaan tiettyyn ahtaaseen muottiin. (Etene raportti, 2010, s. 17.)

Yksilöllisyyttä korostavassa yhteiskunnassa unohdetaan ihmisen olevan pohjimmiltaan sosiaalinen eläin. Kun tunnemme kuuluvamme johonkin yhteisöön, tunnemme itsemme merkityksellisiksi ja olemassaolomme kohdistuu toisiin ihmisiin myönteisellä tavalla. (Martela, 2011.)

3.3 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys syntyy ihmisen kokemuksesta kuulua yhteisöön. Ihminen usein hakeutuu tai päättyy yhteisöihin, joiden toimintaan ja arvomaailmaan hänellä on halu sitoutua. Tämä taas vahvistaa yhteisöllisyydelle tyypillistä yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Väyrynen ym., 2015, s. 7.)

Ihminen sitoutuu usein sellaiseen, jonka kokee merkitykselliseksi. Itselle mieluisen toiminnan ja arvomaailman lisäksi, ihminen haluaa kokea voivansa vaikuttaa asioihin, tulla yhteisössä kuulluksi ja kohdatuksi omana itsenään. Yhteisöllisyys ja yhteisöllisyyttä toisiinsa tuntevat ihmiset synnyttävät sosiaalista pääomaa ja osallisuutta. (Väyrynen ym., 2015, s. 8.)

Yhteisö on sosiaalisen pääoman perusta, ja sosiaalinen pääoma syntyy sen toimivasta vuorovaikutuksesta, yhteisöllisyydestä. (Roivainen & Ranta-Tyrkkö, 2016, s. 71). Sosiaalinen pääoma puolestaan synnyttää osallisuuden tunteita, joka on tunne kuulumisesta ja mukana olemisesta, sekä vaikuttamiseen osallistumisesta. (Honkasalo & Laukkanen, 2015). Näin ollen, osallisuus on yksi yhteisöllisyyden tavoiteltavista puolista. (Nivala & Ryynänen, 2019, s. 138). Yhteisöllisyys ei välttämättä ole näkyvää ja kuuluvaa toimintaa. Yhteisöllisyys voi yhtä hyvin olla äänetöntä yhteisön henkeä, yhteen hiileen puhaltamista tai fiilistä. Yhteisöllisyys edellyttää sitoutumista ja motivaatiota toimia yhdessä. Yhteisöllisyyden avainsanoja ovat myös keskinäinen kunnioitus, luottamus, toisten auttaminen ja tukeminen. (Mäkisalo-Ropponen, 2016, s. 9.)

3.4 Yhteisöllisyyden vaikutuksen ihmiseen

Seuraavissa alaluvuissa tarkastelen sosiaalisten suhteiden ja yhteisöllisyyden vaikutuksia ihmiseen

3.4.1 Identiteetti

Ihmisen identiteetillä tarkoitetaan ihmisen käsitystä omasta itsestään ja ominaisuuksistaan. Persoonallisuuden piirteet ovat identiteetin perusta, jotka voivat muuttua tai kehittyä vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman ja ihmisten kanssa. (Nurmi, ym., 2014, s. 159-160.)

Elämänsuuntaa etsivä ihminen ajautuu erilaisiin rooleihin ja asemiin elämässään, näitä voivat olla esimerkiksi ammatit, erilaiset ihmissuhteet ja arvomaailmat. Itselleen vakaan identiteetin rakentanut ihminen pystyy seuraamaan arvojaan ja elämään niiden mukaan tasapainossa. (Nurmi, ym., 2014, s. 150-160.)

Ihmisen identiteetti rakentuu pitkälti yhdessä opituista arvoista, kulttuurista ja tavoista toimia. Yhteisöjen sisäiset arvot luovat perustaa yksilön identiteetille. Arvot eivät

kuitenkaan enää muodosta vakaata järjestelmää, vaan ihmisen identiteetti ja arvomaailma muokkautuu jatkuvasti. (Hautamäki ym., 2005, s. 141-144.)

Ihminen yhdistelee menneisyyttään, nykyistä elämäänsä ja tulevaisuuttaan luodessaan identiteettiään eri asioiden ympärille. Näiden pohjalta ihminen rakentaa yhtenäisen kokonaisuuden identiteetilleen. Identiteetin muodostuminen tiettyjen asioiden ja yhteisöjen ympärille tapahtuu ajan kanssa ihmisen ensin tutkiessa niitä ja myöhemmin sitoutuessa niihin. (Nurmi, ym., 2014, s. 150-160) On tärkeää, että ihmisellä on yhteisö tai henkilö, johon liittyä, koska tämä luo näkymättömän peilin, jonka avulla voimme arvottaa itseämme, tekojamme. Tällaisiksi yhteisöiksi ja ihmisiksi voidaan kuvata eri ikävaiheissa esiintyviä ystävyysuhteita, harrastepiirejä taikka esimerkiksi työyhteisöjä, jonka ihminen kokee vahvasti omakseen. Ihminen voi omaksua myös niin ikään vääristyneitä moraalikäsitteitä ja arvoja riippuen minkälaisiin piireihin päädyimme. (Hassinen, 2005, s. 93.)

Identiteettimme ohjaa myös motivaatiotamme erilaisiin asioihin ja arvoihin. Valikoimme elämämme suuntaa erilaisten elämänsuuntien joukosta. Vakaan identiteetin omaavan ihmisen on helpompaa suunnata motivaatiotaan asioihin, jotka tulevat häneltä luonnostaan. Sisäinen motivaatio ei ole ulkoa päin ohjailtavissa, ja siksi tällainen ihminen pystyy tekemään elämästään oman näköistään. Kannustaminen oman luovuuden, unelmien ja tavoitteiden toteuttamiseen voi olla avain moneen: erityisesti henkilön omaan hyvinvointiin. (Hassinen, 2005, s. 105.) Voidessaan hyvin ihminen työskentelee paremmin ja pystyy myös antamaan muille enemmän. Ihmiselle ei pitkässä juoksussa riitäkään, yksi etu siellä täällä vaan aito tarkoitus heidän tekemille asioille. (Stewart, 2019.)

3.4.2 Sosiaalinen pääoma

Sosiaalinen pääoma koostuu ihmisen omista verkostoista, luottamuksesta ja vastavuoroisuudesta suhteissa. Sosiaalinen pääoma on vahvasti periytyvää sukupolvelta toiselle, ja sen myötä vanhempien sosiaalisen pääoman määrällä on selvä vaikutus ihmisen elämään. (Nissinen, 2015.) Tämä ei kuitenkaan tarkoita aina sitä, että ihminen ei voisi omassa elämässään muodostaa uusia verkostoja ja tätä kautta saada

sosiaalista pääomaa elämäänsä. Työn tai esimerkiksi työpajatoiminnan kautta ihminen voi saada yhteisöstä sosiaalista pääomaa. Sosiaalinen pääoma on ihmisen sisällä oleva varasto, joka on käytössä tarvittaessa. Ihmisen toimiessa verkostossa, jossa pystyy luottamaan ja osoittamaan olevansa luottamuksen arvoinen sekä toimia vastavuoroisesti varasto niin ikään täyttyy. (Ilmonen & Siisiäinen, 2000.)

Sosiaalinen pääoma voidaan nähdä yksilön lisäksi yhteisön yhteisenä resurssina. Yhteisössä sosiaalinen pääoma koostuu yhtä lailla verkostoista, sosiaalisista normeista ja luottamuksesta. Sosiaalinen pääoma edistää myös jokaisen omia tavoitteita. Käsite on laaja ja vaikeasti tulkittavissa. Asiasta on kuitenkin tehty monia tutkimuksia sen vaikuttavuudesta yksilöön ja yhteisöön. (Melin, 2010.)

Sosiaalinen pääoma voi edistää ihmisen omaa ymmärrystä ympäröivää maailmaa kohtaan. Yhteisöstä käsin toimien ihminen oppii yksilöllisen oppimisen lisäksi ottamaan vastuuta myös toisten edistymisestä ja kehittämään omia sosiaalisia taitojaan. Yhteisö ja sosiaalinen pääoma on myös liitetty usein hyvinvointiin ja mielenterveyteen. Yhteydet eivät kuitenkaan aina ole täysin johdonmukaisia ja suorita. Usein tutkimusten juuret ovat liitetty ihmisten sosiaalisiin suhteisiin, jotka voivat lisätä ihmisen hyvinvointia. (Hellström, Johnson, Leppilampi & Sahlberg, 2015.)

3.4.3 Osallisuus

Osallisuudella tarkoitetaan ihmisen kokemusta oman toiminnan merkityksellisyydestä. Osallisuutta kokeva ihminen kokee voivansa vaikuttaa omiin ja yhteisön asioihin sekä olevansa sitoutunut yhteisöön. Osallisuus yhteiskunnan tasolla pyrkii estämään ja käsittelemään syrjäytymistä. Toisaalta osallisuus on myös täysin ihmisen henkilökohtainen kokemus. Osallisuuden tunne auttaa ihmistä kiinnittymään työhön, mutta isommassa mittakaavassa myös omaan elämäänsä yhteiskunnan jäsenenä. (Alasoini & Kettunen, 2021, luku 1 ”Johdanto”.) Tämän myötä osallisuus ja

yhteisössä toimiminen synnyttää paloa elämään. (Lindfors, 2007, luku ”Mieli ja kanssakäyminen”). Osallisuuden kokemuksella on suuria vaikutuksia myös isommassa kuvassa ihmisen hyvään mielenterveyteen.

3.4.4 Mielenterveys

Mielenterveydellä tarkoitetaan hyvinvoinnin tilaa, jonka avulla ihminen pystyy näkemään ja ymmärtämään omat kykynsä ja selviytymään elämän eri tilanteissa ja toimimaan yhteisön jäsenenä. (World Health Organization, 2013).

Ihmisen mieli toimii ja muovautuu ihmisen ja hänen ympäristönsä vuorovaikutuksessa. Useat tieteenalat ovat tutkineet ihmisen mieltä ja sen toimintaa, mutta laajempaa tietoa kokoavien tutkimusten avulla saadaan tietoa ihmisen hyvinvoinnista ja elämisen laatuun liittyvistä tuloksista, jotka hyödyntäisivät merkittävästi yhteiskuntaa. Ihmisen aivot toiminnan ja hermorakenteen lisäksi mieli vaatii toimiakseen yhteyttä ulkoiseen ympäristöön. Mielen ja aivojen toiminta ei ole sama asia, mutta kytköksissä toisiinsa ne ovat sidotusti. (Ylikangas, 2016, luku ”Mieli ja kanssakäyminen”).

Sosiaalisen pääoman ja vuorovaikutuksen suhde ihmisen kehitykselle on kiistanalainen: se on voimavara ihmisen kehitykselle, mutta myös periytyvää sukupolvelta toiselle. (Ylikangas, 2016, luku ”Mieli ja kanssakäyminen”). Siitäkin huolimatta, että sosiaalisen pääoman ja vuorovaikutuksen suhde kehitykselle lapsena on suuri, ihminen voi edistää omaa mielenterveyttään monilla eri tavoin myös vanhempana. Ihminen voi löytää elämäänsä tärkeitä sosiaalisia suhteita myöhemmässäkin elämässään. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos, 2021.) Jo yksittäisillä sosiaalisilla tilanteilla voi olla selvä yhteys mielenterveyteen: kiva sana tai halaus voi mittavastikin parantaa ihmisen oloa. Lisäksi katsekontakti ja toisen ihmisen eleiden näkeminen lisää peilautumista toisen tunteisiin, joka voi lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja edistää vuorovaikutusta. (Ylikangas, 2016, luku ”Mieli ja kanssakäyminen”). Sosiaaliset kanssakäymiset voivat lisätä ihmisen pystyvyyden tunnetta ja saada kasvamaan ihmisenä. Luottamus toisiin

ihmisiin ja samojen arvojen tai asenteiden omaksuminen luo pohjaa koko loppuelämälle. (Nurmi, ym., 2014, s. 210.)

Tutkimusten mukaan sosiaaliset suhteet suojaavat meitä stressiltä. Ihminen haluaa kuulua yhteisöihin, ja tuntee itsensä arvostetuksi. Ihminen säätelee helposti käytöstään yhteisön arvojen mukaisesti. (Korkeila, 2008.)

Yhteisöllisyys voi lieventää ahdistusta ja muita emotionaalisia kriisejä. Yhteisöllisyys vaikuttaa nuorten tulevaisuuden suunnitelmiin ja terveyteen. (Hendry, Reid, 2000). Ihminen saa yhteisöstä turvallisuuden tunteita, mutta myös sosiaalista pääomaa, joilla on yhteys mitattuun mielenterveyteen. Yksinäisyys vaikuttaa ihmiseen fyysisesti ja henkisesti. Väestötilastoissa on huomattu, yksinäisyyden olevan jopa haitallisempaa kuin alkoholi tai tupakan poltto. Yksinäiset ihmiset ovat alttiimpia kokemaan pienetkin vastoinkäymiset voimakkaammin kuin sellaiset, jotka ovat yhteydessä toisiin ihmisiin. Yhteisön ulkopuolelle jäänyt ihminen, joka tulee vielä pahimmassa tapauksessa syrjityksi voi kokea itsensä epäonnistuneeksi ja nähdä itsensä kielteisessä valossa. Yksinäisyys voi johtaa mielenterveysongelmiin ja syrjäytymiseen tai pahimmassa tapauksessa itsemurhaan. (Ylikangas, 2016, luku ”Mieli ja yhteiskunta”.)

Ihmissuhteilla ja yhteisöllisyydellä on juurensa myös ihmisen kokonaisvaltaiseen voimaantumiseen. Ihmisten huomioiminen ja vuorovaikutus vahvistavat voimaantumista. Ihminen saa voimaantumisen tunteita ja hyvinvointia elämäänsä merkityksen tunnon, hyvien ihmissuhteiden ja sitoutumisen kautta. Voimaantumisella tarkoitetaan sisäistä prosessia, jossa ihmisen valtaa voiman tunne ja kokemus omasta hyvinvoinnistaan. Ihminen alkaa näkemään itsessään ja toisissa myönteisiä puolia. Ihmisen on helpompi uskoa omiin kykyihinsä ja selviytyä elämän haasteista. (Heimonen, Juote, Räsänen, Björkqvist, 2017, s.7-10.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Opinnäytetyön tehtävä

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää Porin työpajan asiakkaiden kokemuksia yhteisöllisyydestä työpajalla, sekä sen merkityksestä hyvinvointia edistävänä tekijänä elämässä. Tutkimuksessa kerätään palautetta asiakkailta itseltään, ja se voi myös antaa ajatuksia toiminnan kehittämiseksi.

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

Millaisia kokemuksia asiakkailta on yhteisöllisyydestä Nuorten työpajalla?

Miten merkityksellisenä asiakkaat kokevat yhteisöllisyyden Nuorten työpajalla hyvinvointiaan edistävänä tekijänä?

4.2 Yhteistyökumppani

Tämä yhteisöllisyyttä tutkiva opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Porin Nuorten työpajan kanssa. Porin työpajat ovat julkisen sektorin toimija ja Porin kaupungin sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön tukema ja rahoittama. Lisäksi lähes jokainen työpaja tuottaa palveluita myös kuntalaisille. Porin työpajat tarjoavat työtä Porin alueen nuorille ja aikuisille työntekijöille. Toimintaa on monella eri toimialalla, ja sopiva toimiala kartoitetaan yhdessä asiakkaan kanssa. (Pori.fi.)

Porin työpajalla ei aiemmin ole toteutettu tutkimuksellista opinnäytetyötä yhteisöllisyydestä, joten tutkimuskysymykset ovat suuntautuneet asiakkaiden yleiseen kokemukseen ja merkitykseen yhteisöllisyydestä Nuorten työpajalla.

4.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuskyselynä Nuorten työpajalla.

Kvantitatiivisella tutkimuksella eli määrällisellä tutkimuksella kuvataan erilaisia yhteiskuntailmiöitä erilaisin mittausmenetelmin. Tällä tarkoitetaan usein, että tutkittavaa asiaa käsitellään yleisellä tasolla numeroiden avulla. Tutkittava tieto strukturoidaan ennen aineiston keräämistä, jolla tarkoitetaan tutkittavan tiedon vakioimista esimerkiksi väittämien avulla, jossa jokaisen väittämän asteikonumerot vakioidaan tarkoittamaan jokaisen vastaajan kohdalla samaa asiaa. Näin vältetään väärin ymmärryksiltä vastaajien keskuudessa ja vastausten tulkinnassa. Määrälliselle tutkimukselle on ominaista, että vastaajia on paljon. Mitä suurempi vastaajamäärä, sitä paremmin otos edustaa perusjoukon keskimääräistä mielipidettä tai kokemusta asiaan. (Vilkkä, 2007, s. 13-17.)

Tässä opinnäytetyössä kyselyn tarkoituksena oli hakea havaintoaineistoa työpajan yhteisöllisyyden kokemuksista ja niiden merkityksestä vastaajalle. Kyselyssä halusin painottaa enemmän tavanomaisia työyhteisötaitoja, menemättä liian syvälle, koska yhteisöllisyyden pohja lähtee tavanomaisista vuorovaikutustaidoista työyhteisössä.

Kysely oli suunnattu työpajalla toimiville asiakkaille, jotta kyselystä saadut vastaukset antaisivat luotettavaa tilastotietoa työpajan yhteisöllisyydestä asiakkaiden keskuudessa. Halusin vielä lisätä kyselyyn näkökulman merkityksellisyydestä asiakkaille, jotta tutkimusta voisi hieman tarkastella sosiaalityön onnistumisen kannalta.

Tässä opinnäytetyössä vastaajien lukumäärä ei vastaa määrällisen tutkimuksen tyypillisiä kriteerejä. Määrällisessä tutkimuksessa tyypillisesti vastaajien lukumäärä on yli 100. (Vilkkä, 2007, s. 17). Asia pitää kuitenkin suhteuttaa työpajalla käyvien asiakkaiden määrään. Porin työpaja tavoittaa vuosittain runsaat 400 nuorta, jotka kaikki käyttävät työpajan palveluita yksilöllisesti räätälöidysti, eivätkä välttämättä ole olleet aktiivisina asiakkaina tutkimuksen toteutusaikana. Tarkkaa tietoa asiakkaiden silloisesta määrästä työpajalla ei tässä opinnäytetyössä kerätty. (Pori.fi.)

4.4 Aineistonkeruu

Toteutin tutkimuksen kyselylomakkeena Google Forms ohjelmalla. Tutkimuskyselyssä oli käytännössä kaksi eri teemaa, ja kysymyksiä yhteensä kymmenen. Kysymykset olivat väittämä muodossa, ja vastaaja vastasi asteikolla yhdestä neljään, ykkösen ollessa eri mieltä ja nelosen ollessa täysin samaa mieltä asiasta. Kyselylomakkeen linkki oli vapaassa jaossa Nuorten työpajalla, jonka lisäksi kävin vielä yhtenä päivänä erikseen kertomassa kyselyn tarkoituksesta ja antamassa mahdollisuuden vastaamiseen myös älytabletin avulla asiakkaille, joilla ei välttämättä omia älylaitteita ole käytettävissä. (LIITE1)

4.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Kyselyyn vastaaminen oli asiakkaille täysin vapaaehtoista. Kysely toteutettiin täysin anonymisti yksityisyydensuojaa kunnioittaen. Anonymisti toteutettu kysely rajaa hieman kysymysten luonnetta, sekä mahdollisuutta syvempään tarkasteluun. Toisaalta, tutkimukseni ajatuksena myös oli, että työpajalla voitaisiin tulevaisuudessa teettää syvemmälle kohdistuva tutkimus, jonka perusteella työpajatoimintaa voitaisiin mahdollisesti kehittää entisestään. Kyselyä tulkitessa tulee muistaa, että jokaisen ihmisen yhteisöllisyyden tarve on täysin yksilöllinen.

4.6 Haasteet opinnäytetyön aikana

Kyselylomakkeen lisäksi olen hakenut tietoa eri lähteistä liittyen työpajatoimintaan, yhteisöllisyyteen ja yhteisöllisyyden merkitykseen ihmiselle ylipäättänsä. Lähdeaineiston löytyminen yhteisöllisyyden merkityksestä ihmisille, osoittautui äärimmäisen hankalaksi. Yhteisöllisyys määritelmänä on vaikeasti määriteltävissä, ja suunnan löytäminen oli hankalaa. Yhteisöllisyyden teemaan on monta näkökulmaa, yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulma. Huomasin sekoittavani kaikki nämä toisiinsa, ja kiinnostuvani eri päivinä eri näkökulmasta. Kyselyä tehdessäni, minua pelotti, että vastaajat ymmärtäisivät yhteisöllisyyden käsitteen väärin. Pyrin

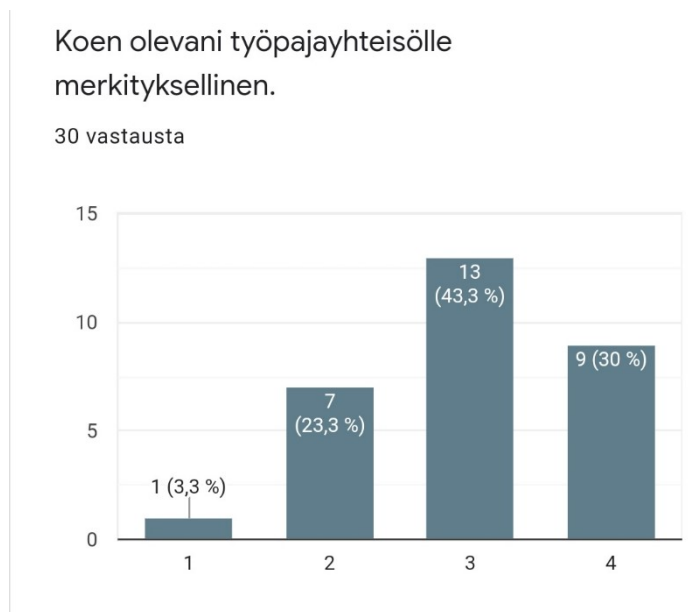
toteuttamaan kyselyn niin, että vastaaja sai tietoonsa yhteisöllisyyden käsitteen ja sen pohjalta hänellä oli oikeus itse päättää minkälaisena yhteisöllisyyden kokee käsitteenä ja toisaalta asiana työpajan sisällä itselleen.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Vastausten määrä

Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 30 kappaletta työpajan asiakkailta monelta eri työpajalta. Kyselyn ollessa anonyymi, ei kyselyssä voitu eritellä työpajoja. Toisaalta näin pintapuoliseen kyselyyn erillisten työpajojen vastausten analysointi ei mielestäni toisi lisäarvoa. Vastaajilta ei myöskään ole kerätty dataa siitä, minkälaisella sopimuksella he työpajalla työskentelevät, joten vastauksissa pitää ottaa myös huomioon virhemarginaali, eikä tule liikaa kiinnittää huomiota isojen suuntaviivojen lisäksi yksittäisiin vastauksiin.

5.2 Yhteisöllisyyden kokemukset

Taulukko 1

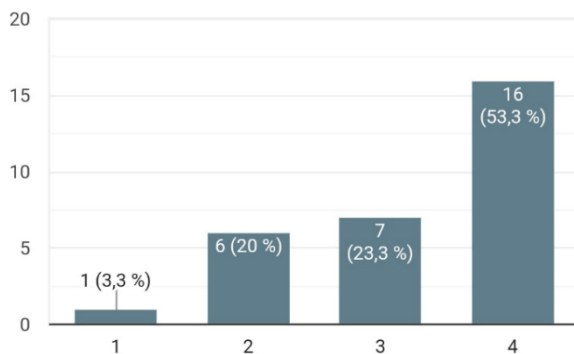
Ensimmäinen väittämä yhteisöllisyyden kokemukseen liittyvästä temasta oli “Koen olevani työpajayhteisölle merkityksellinen.”

Tämä kysymys on kokemuksen teeman kannalta tutkimuksen ytimessä, ja etsii nimenomaan vastausta siihen, kokevatko työpajalla asiakkaina olevat henkilöt olevansa merkityksellisiä toisille henkilöille työpajayhteisön sisällä.

73,3% eli 22 vastaajista oli enemmän, sitä mieltä, että ovat merkityksellisiä työpajayhteisölle. 30% vastaajista koki olevansa täysin samaa mieltä siitä, että he ovat täysin merkityksellisiä työpajayhteisölle. 23,3% eli 7 vastaajista oli enemmän eri, kuin samaa mieltä siitä, että he ovat työpajayhteisölle merkityksellisiä. 3,3% eli 1 vastaajista koki, että ei ole lainkaan merkityksellinen työpajayhteisölle.

Koen, että minusta ja työpanoksestani
ollaan aidosti kiinnostuneita
työpajayhteisössä.

30 vastausta

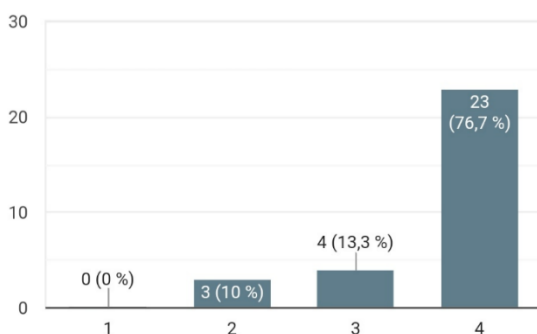
Taulukko 2

Toinen väittämä “Koen, että minusta ja työpanoksestani ollaan aidosti kiinnostuneita työpajayhteisössä.”

53,3% eli vastaajista 16 oli täysin samaa mieltä, että heidän työpanoksestaan ollaan kiinnostuneita työpajayhteisössä. 23,3% vastaajista eli 7 oli enemmän eri mieltä siitä, että heidän työpanoksestaan oltaisiin työpajalla aidosti kiinnostuneita.

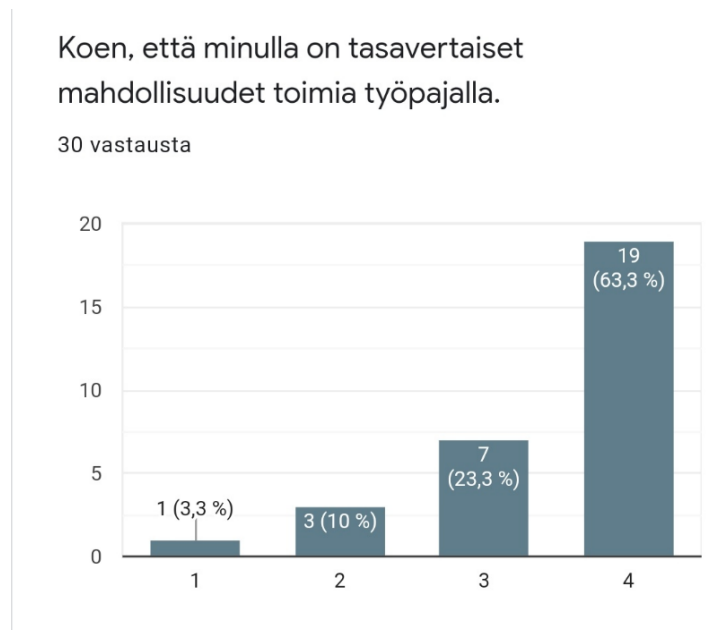
Koen, että minua kohtaan
käyttäydytään arvostavasti
työpajayhteisössä.

30 vastausta

Taulukko 3

Kolmas väittämä ”Koen, että minua kohtaan käyttäydytään arvostavasti työpajayhteisössä.” 76,7% eli 23 oli täysin samaa mieltä siitä, että heitä kohtaan käyttäydytään arvostavasti työpajayhteisössä. Lisäksi 13,3% oli enemmän samaa kuin eri mieltä asiasta. 10% eli 3 vastaajista oli enemmän eri kuin samaa mieltä siitä, että heitä kohtaan ei käyttäydytä arvostavasti työpajayhteisössä.

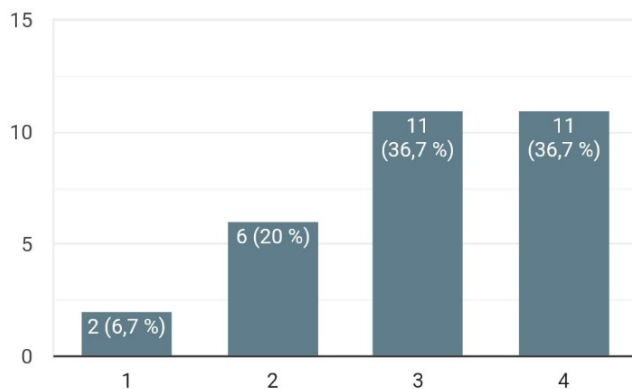

Taulukko 4

Neljäs väittämä ”Koen, että minulla on tasavertaiset mahdollisuudet toimia työpajalla”. 63,3% vastaajista oli sitä mieltä, että heillä on verrattuna muihin tasavertaiset mahdollisuudet toimia työpajalla. Lisäksi 23,3% eli 7 vastaajista oli enemmän samaa kuin eri mieltä asiasta. 13,3% eli 4 vastaajista oli enemmän samaa kuin eri mieltä asiasta.

Saan tarpeeksi työtehtäviä ja tarvittaessa opastusta.

30 vastausta

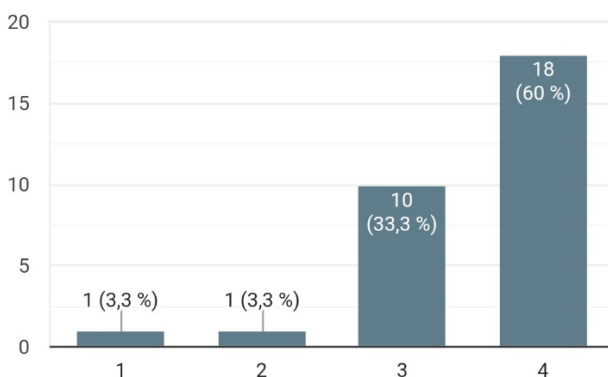

Taulukko 5

Viides väittämä ”Saun tarpeeksi työtehtäviä, ja tarvittaessa opastusta.” 36,7% eli 11 oli täysin samaa mieltä siitä, että saa tarpeeksi työtehtäviä ja tarvittaessa opastusta. Toiset 36,7% oli myös enemmän samaa kuin eri mieltä. Merkillepantavaa on kuitenkin se, että 26,7% eli 8 vastaajista on enemmän eri mieltä, että saa tarpeeksi työtehtäviä ja tarvittaessa opastusta.

Työpajayhteisössä toimiminen on mielekästä.

30 vastausta

Taulukko 6

Kuudes väittämä ”Työpajayhteisössä toimiminen on mielekästä.” 60% eli 18 vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että työpajayhteisössä toimiminen on mielekästä. Lisäksi 33,3% eli 10 vastaajista oli enemmän samaa kuin eri mieltä asiasta. Vastaajista 6,6% eli 2 vastaajista, oli enemmän eri kuin samaa mieltä siitä, että työpajayhteisössä toimiminen on mielekästä.

5.3 Yhteisöllisyyden merkitys

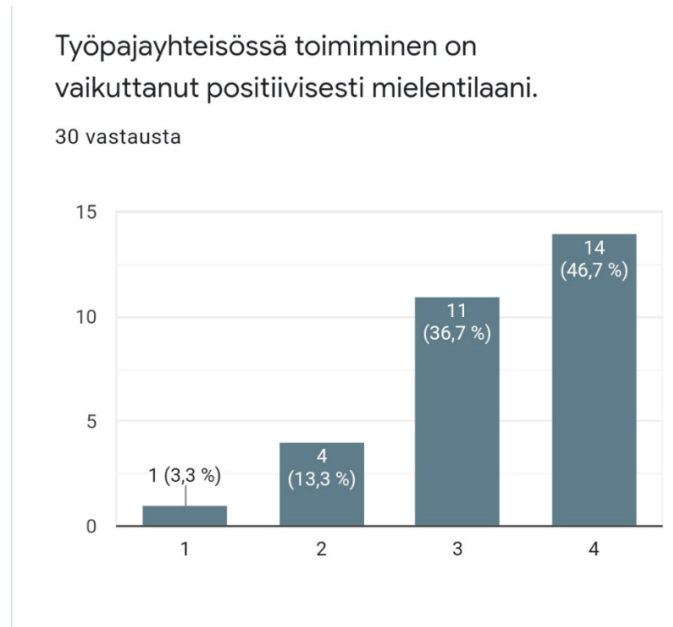
Taulukko 7

”Työpajayhteisö on kasvattanut osallisuuden tunnettani elämässä” on ensimmäinen kysymys toisesta käsiteltävästä temasta, joka oli yhteisöllisyyden merkitys asiakkaalle. Kyseisen väittämän kohdalta avasin vastaajille osallisuuden käsitettä näin:

”Osallisuus on tunne siitä, että kuuluu johonkin. Osallisuutta kokeva ihminen pystyy vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Yhteisöissä osallisuus ilmenee jäsenten arvostuksena, tasavertaisuutena, luottamuksena, sekä mahdollisuutena vaikuttaa omassa yhteisössä”

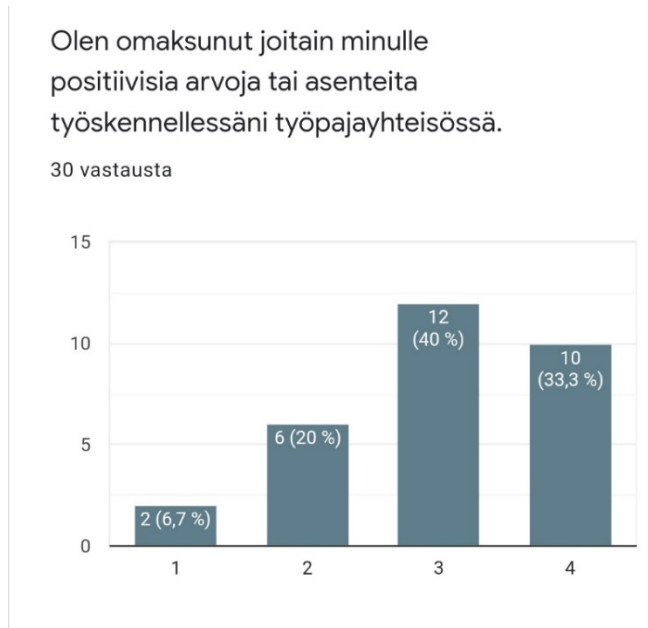
33,3% eli 10 vastaajista oli täysin samaa mieltä, että työpajayhteisö on kasvattanut osallisuuden tunnetta elämässä. Lisäksi 23,3% eli 4 vastaajista oli enemmän samaa

kuin eri mieltä asiasta. 13,3% eli 4 vastaajista oli täysin eri mieltä siitä, että työpajayhteisö on kasvattanut osallisuuden tunnetta elämässä. Vastaava luku enemmän eri kuin samaa mieltä oleville prosentuaalisesti 13,3%.

Taulukko 8

Kahdeksas väittämä on “Työpajayhteisössä toimiminen on vaikuttanut positiivisesti mielentilaani.” 46,7% eli 14 koki olevansa täysin samaa mieltä siitä, että työpajayhteisö on vaikuttanut positiivisesti mielentilaan. Lisäksi 36,7% eli 11 vastaajista koki olevansa enemmän samaa kuin eri mieltä asiasta. Vain 3,3% eli yksi vastaajista oli täysin eri mieltä työpajayhteisön positiivisesta vaikutuksesta mielentilaan.

Taulukko 9

Väittämä 9 “Olen omaksunut joitain minulle positiivisia arvoja tai asenteita työskennellessäni työpajayhteisössä.”

33,3% eli 10 vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että he ovat työskennellessään työpajayhteisössä omaksuneet positiivisia arvoja tai asenteita. Lisäksi 40% eli 12 vastaajista koki olevansa enemmän samaa kuin eri mieltä asiasta. 6,7% eli 2 vastaajista oli täysin eri mieltä siitä, että he olisivat työskennellessään omaksuneet joitain heille positiivisia arvoja tai asenteita työpajayhteisössä. Vastaava prosentuaalinen luku enemmän eri kuin samaa mieltä oleville vastaajille oli 20%.

Taulukko 10

Viimeinen väittämä koko tutkimuslomakkeella on “Työpaja ja yhteisö on vahvistanut kokonaisvaltaista voimaantumistani”. Kyseisen väittämän kohdalla avasin väittämää vastaajille näin:

“Voimaantuneella ihmisellä on kokemus, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä, tehdä päätöksiä, toimia tavalla, joka vahvistaa hänen elämäänsä. Voimaantuminen näkyy parantuneena itsetuntona, kykyä asettaa ja saavuttaa päämääriä.”

Vastaajista 26,8% oli täysin samaa mieltä, että työpaja ja yhteisö on vahvistanut kokonaisvaltaista voimaantumista. Lisäksi 46,7% oli enemmän samaa kuin eri mieltä asiasta. 16,7% eli 5 vastaajista oli enemmän eri kuin samaa mieltä asiasta. 10% eli 3 vastaajista oli täysin eri mieltä siitä, että työpaja ja yhteisö olisi vahvistanut heidän kokonaisvaltaista voimaantumistaan.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Vastauksia kyselylomakkeelle kertyi yhteensä 30, joka määrällisesti vastaa odotettua. Mielestäni kyselyni antaa hyvää suuntaviivaa asiakkaiden näkemyksistä liittyen työpajan yhteisöllisyyteen. Halusin lisätä kyselyn syvyyttä kahdella eri teemalla: kuuden kokemuksen teemaan liittyvän kysymyksen lisäksi kyselyssä käsiteltiin neljässä kysymyksessä yhteisöllisyyden merkityksellisyyttä vastaajille.

Kyselyni pohjalta työpajalla voidaan mielestäni nyt helpommin teettää vähän syvemmälle suuntaavia kyselyitä tai jopa jo pohtia erilaisia toimia yhteisöllisyyden teeman ympärille. Osan kysymysten kohdalla jälkeenpäin pohdin, että kysymyksiin olisi voinut liittää avoimen osuuden, jonka avulla vastaajilla olisi mahdollisuus avata vastauksia niin halutessaan.

Yhteisöllisyyden kokemuksen teema oli selvästi myönteisyyteen kallistuva. Yli 70% vastaajista koki olevansa samaa mieltä siitä, että he ovat merkityksellisiä työpajayhteisölle. Tämä on mielestäni erinomainen tulos sosiaalityön toiminnalle. Merkityksen kokemus luo pohjan toiminnan onnistumiselle, kun puhutaan sosiaalityön muodosta, jonka tarkoituksena on ehkäistä syrjäytymistä, lisätä osallisuutta ja valmentaa ihmisiä kohti koulutusta ja työelämää. Suurin osa vastaajista oli myös sitä mieltä, että heitä kohdellaan työpajayhteisössä kunnioittavasti ja heidän työpanoksestaan ollaan kiinnostuneita.

Huomiota kiinnittäisin itse työtehtäviin ja niiden määrään. Työpajalle tulee asiakkaita eri lähtökohdista, ja jokaisen polku työpajalla on yksilöllinen. Vastausten perusteella yli 25% koki olevansa eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä siitä, että sai tarpeeksi työtehtäviä tai perehdytystä. Työpajapedagogiikan yksi kolmesta kulmakivestä on työn kautta oppiminen, on vähintään mielenkiintoista kuulla, miten moni kokee, ettei työtehtäviä ole tarpeeksi tai opastus ei ole riittävää.

Toisena teemana kyselytutkimuksessani oli yhteisöllisyyden merkitys asiakkaalle itselleen. En voi mielestäni liikaa painottaa tässä asiassa ihmisen yksilöllistä tarvetta ja halua yhteisöllisyyteen. Tämän teeman myötä odotin myös hieman hajanaisempaa

vastausten skaalaa, koska merkityksen kokemus on pitkälti yksilökysymys. Se mikä sopii toiselle ihmiselle, ei välttämättä toisesta ole millään lailla hyvä.

Yli 70% vastaajista oli enemmän samaa- kuin eri mieltä siitä, että työpajayhteisö on vaikuttanut heidän osallisuuden tunteeseensa elämässä. Mielestäni tämä antaa hyvää osviittaa siitä, että työpajalla toimimisella on paljon hyvää annettavaa ihmisten elämään. Vielä silmiin pistävämpää oli huomata miten yli 80% vastaajista oli enemmän samaa kuin eri mieltä siitä, että työpajatoiminta on vaikuttanut heidän mielentilaansa positiivisesti. Työpajatoiminnan vaikuttavuus vastaajien mielentilaan tuntuu olevan hyvällä mallilla. Yli 70% vastaajista oli enemmän samaa kuin eri mieltä myös siitä, että työpaja ja yhteisö on vahvistanut heidän kokonaisvaltaista voimaantumistaan. Voidaan mielestäni sanoa työpajan onnistuneen monen kohdalla myös siinä, mitä on lähtenyt tekemään: etsimään asiakkaalle voimavaroja elämään, löytämään vahvuuksiaan ja kasvamaan omana itsenään. Voimaantumisella on yhteys yhteisöllisyyden kokemukseen, jolloin ihminen kokee tulevansa hyväksytyksi ja arvostetuksi omana itsenään.

Siitäkin huolimatta, että vastausten linja oli aidosti työpajatoiminnan yhteisöllisyyttä kohtaan positiivinen, mukaan mahtui asioista eri mieltä olevia vastaajia. Nostin jo aiemmin työtehtävien ja perehdytyksen yhdeksi huomion arvoiseksi asiaksi suurempana linjana. Muita selkeästi silmiin pistäviä vastauksia ei ilmennyt, mutta mielestäni silti olisi paikallaan pohtia yksittäisten vastaajien syytä negatiivissävytteisiin vastauksiin, jotta jokainen työpajatoiminnassa mukana oleva voisi saada siitä enemmän irti. Joku vastaajista voi aidosti kipuilla ulkopuolisuuden- tai eriarvoisuuden tunteen kanssa. Toisaalta taas syynä voi olla asiakkaan puolelta motivaation puute, jolloin voisi olla syytä pohtia onko työpajatoiminta asiakkaan edun mukainen. Vastauksiin varmasti vaikuttaa myös se, että toiset viettävät työpajalla useamman päivän viikossa ja toiset taas ehkä vain yhden päivän. On helppoa nähdä, että tällöin yhteisöllisyyden kokemus ja merkitys työpajalla jää auttamatta pienemmäksi.

7 POHDINTA

Kyseisen opinnäytetyön aiheen pariin ajauduin ikään kuin omista kiinnostuksen kohteistani. Aiheen piti alkujaan suunnata koulumaailmaan, ja erityisesti mediassa puhuttaneisiin moderneihin yhteisökasvatuksellisen ideologian käyttöön ottaneisiin peruskouluihin. Aihe herätti minussa niin suuria negatiivissävytteisiä tunteita, jonka lisäksi oli pitkälti enemmän kasvatustieteitä opiskelevien aihealuetta, aloin pohtimaan yhteisöllisyyden ympärille hieman positiivisempaa aihetta.

Tein yhden sosionomi opintojeni harjoitteluista Porin työpajalla, joka kirvoittikin ajatuksen tehdä opinnäytetyöni sinne: työpajapedagogiikkaan kuuluu yhtenä elementtinä yhteisöllisyys, joten aihe oli siinäkin mielessä nappivalinta. Lisäksi olin pistänyt silmälle, että työpajalla tällaisen kyselytutkimuksen teettäminen voisi olla mielenkiintoinen valinta sosiaalityön muodossakin.

Aihealueen kirjallisuuden etsiminen osoittautui lopulta vaikeaksi prosessiksi minulle itselleni, ja opinnäytetyön suunnitelman jälkeen opinnäytetyö oli pitkään jäissä ja keskityin lähinnä työntekoon sosiaalialalla. Koko prosessi itsessään loppuun saakka on kestänyt yli 1,5 vuotta, ja valehtelisin, että olisin lopputulokseen tyytyväinen. Motivaatiota ei voi tässäkään asiassa pakottaa, ja joskus on myös syytä pohtia omia tavoitteita ja kykyjä asioiden suhteen. Mainitsin jo aiemmin, että aihealuetta voi katsella niin monesta näkökulmasta, jonka myötä koin vaikeutta painottaa aihetta tiettyyn näkökulmaan, ja jättää muut sivulle.

Määrälliseksi tutkimukseksi opinnäytetyöni oli pienimuotoinen. Olen silti itse sitä mieltä, että tutkimuksen suuret linjat ovat keskimääräisesti linjassa todenperäisten kokemusten kanssa. Aihealue oli viitekehukseen nähden vaikea, koska samaan aikaan jouduin taiteilemaan työpajapedagogiikan ja yhteisöllisyyden käsitteiden rajamaastossa, ottaen vielä huomioon, että jokaisella ihmisellä on oma näkemys yhteisöllisyyden onnistumisesta sinänsä. Tarkoitin, että vaikka toisen mielestä yhteisöllisyys olisi hyvällä mallilla, joku toinen taas voi kaivata yhteisöllisyydeltä jotain muuta. Toisaalta, jokainen kuitenkin vastaa kysymyksiin saman kyselyn pohjalta, ja näin ollen vastausten pitäisi kuitenkin olla luotettavia. Ehkä olisin toivonut

vielä laittavani kyselyyn väittämän siitä, kokevatko ihmiset yhteisöllisyyden itselleen tärkeäksi yleisesti. Tällaisella kysymyksellä olisin saanut yleisen vastauksen suhteessa teoriaan yhteisöllisyyden merkityksestä. Tällä kertaa kuitenkin kysymykset olivat enemmän tarkempia, ja toisaalta niidenkin perusteella voinee sanoa yhteisöllisyyden edistävän ihmisten hyvinvointia monella eri osa-alueella.

Toivon, että onnistuin muistuttamaan ihmisiä siitä, miten yhteisöllisyyden toimiessa, jokainen saa olla oma itsensä ja silti kokea kuuluvansa yhteisöön. Aihe on minulle tärkeä, koska yhteiskunnassa painotetaan sosiaalisia taitoja ja tiimityötä, mutta unohdetaan, että meitä on monenlaisia yksilöitä ja tärkeintä olisi, että jokainen voi toimia rauhassa omista lähtökohdistaan ja saa mahdollisuuden kasvuun ilman yhteisön painetta liikaa muuttaa itseään. Mielestäni ihminen, jonka annetaan rauhassa toimia sellaisena, kun on, ja löytää oman tiensä omana itsenään, rakentaa elämänsä ja työuraansa intohimojaan kohden mitä todennäköisemmin onnistuu ja pärjää elämässään.

LÄHTEET

- Alasoini, T. & Kettunen, P. (2021) Työntekijän osallisuus. Gaudeamus. (E-kirja)
- Eilola, J. & Moilanen, L-K. (2013) Yhteisöllisyyden perintö. Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Etene-raportti. (2010) Mielenterveys lasten ja nuorten elämässä. Haettu 26.1.2022 osoitteesta
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/73396/URN:NBN:fi-fe201504225424.pdf;sequence=1>
- Hassinen, J. (2005) Työ- ja yksilövalmennuksen menetelmiä. Valtakunnallinen työpajayhdistys Ry.
- Hautamäki, A., Lehtonen, T., Sihvola, J., Tuomi, I., Vaaranen, H., Veijola, S. (2005) Yhteisöllisyyden paluu. Gaudeamus.
- Heimonen, S., Juote, M., Rasanen, L., Björkqvist, T. (2017) Avaimia voimaantumisen vahvistamiseen. Ikäinstituutti.
- Hellström, M., Johnson, P., Leppilampi, A., Sahlberg, P. (2015) Yhdessä oppiminen. Into.
- Hendry, L., Reid, M. (2000) Social relationships and health: the meaning of social “connectedness” and how it relates to health concerns for rural Scottish adolescents.
- Hilpinen, K., Huumonen, S., Kivirinta, J., Välimaa, A. (2014) Startti Parempaan elämään – Starttivalmennuksen perusteet. Valtakunnallinen työpajayhdistys Ry
- Honkasalo, M-L., Laukkanen. (2015) Osallisuus ja yhteisöllisyys hyvinvointia edistämättä. Haettu 20.1.2021 osoitteesta

<https://kulttuuripolitiikantutkimus.fi/julkaisutyö/kulttuuripolitiikan-tutkimuksen-vuosikirja-2015/>

Hämäläinen, T. & Palo, S. (2014) Työpajapedagogiikka: valmennuksen pedagogisia lähtökohtia työpajalla. Haettu 19.1.2021 osoitteesta <http://www.ula.fi/assets/Public-files/Suomenkieliset-kirjat/TyopajapedagogiikkaSidosryhmesite.pdf>

Ilmonen, K. & Siisiäinen M. (2020) Sosiaalinen pääoma ja luottamus. Haettu 28.1.2022 osoitteesta Sosiaalinen pääoma ja luottamus - Kansalaisyhteiskunta

Korkeila, J. (2008) Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim.

Lindfors, P. (2017) Tutkimuksia, kokemuksia ja ajatuksia yhteisöllisyyden terveysvaikutuksista.

Martela, F. (2011) Eksistentiaalinen kriisi, yhteys toisiin ihmisiin ja elämän tarkoitus. Haettu 20.1.2021 osoitteesta <https://frankmartela.fi/2011/05/26/eksistentiaalinen-kriisi-yhteys-toisiin-ihmisiin-ja-elaman-tarkoitus/>

Melin, H. (2010) Sosiaalisen pääoman merkitys työelämässä. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/101104/melin.pdf?sequence=1>

Murto, K. (2013) Terapeuttinen yhteisö. Suomen yhteisöakatemia Oy.

Mäkisalo-Ropponen, M. (2016) Kohti yhdessä tekemisen kulttuuria. Draamatyö.

Nissinen, H. (2015) Millainen oli lapsuudenkotisi sosiaalinen pääoma? Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://www.sitra.fi/artikkelit/millainen-oli-lapsuudenkotisi-sosiaalinen-paaoma/>

Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L., Ruoppila, I. (2014) Ihmisen psykologinen kehitys. PS-kustannus.

Nuorisolaki 2016/1285 Annettu Helsingissä 21.12.2016. Haettu 18.1.2021 osoitteesta <https://finlex.fi/laki/alkup/2016/20161285#Lidp446164896>

Pekkala, T. (2009) Työ- ja yksilövalmennuksen perusteet. Valtakunnallinen työpajayhdistys Ry

Porin kaupunki. Nuorten työpajatoiminta. Haettu 1.3.2022 osoitteesta <https://pori.fi/tyo-ja-yrittaminen/tyollisyyspalvelut/porin-tyopajat>

R, Ryan. & Dec, E. Self-Determination Theory. Haettu 10.11.2021 osoitteesta <https://fi.m.wikipedia.org/wiki/itseohjautuvuusteoria>

Roivainen, I. & Ranta-Tyrkkö, S. (2016) Yhteisöt ja yhteisösosiaalityön lähtökohdat. Tampere University Press.

Ryynänen S. & Nivala, E. (2019) Sosiaalipedagogiikka. Gaudeamus. (E-kirja)

Sinkkonen, J. (2018) Kiintymyssuhteet elämänkaareissa. Duodecim. (E-kirja)

Terveys- ja hyvinvoinnin laitos. (2021) Mielenterveyden edistäminen. Haettu 26.1.2022 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen>

Työ- ja elinkeinoministeriö. Haettu 3.11.2021 osoitteesta <https://www.te-palvelut.fi/tyonantajalle/loyda-tyontekija/palkkatuki/palkkatuki-hakeminen> ja <https://www.te-palvelut.fi/tyonhajokijalle/tukea-tyollistymiseen/kuntouttava-tyotoiminta>

Vilka, H. (2007) Tutkija ja Mittaa. Kustannusyhtiö Tammi. (E-kirja)

Väyrynen, S., Kostamo-Pääkkö, K. & Ojaniemi, P. (2015) Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä. United Press Global.

Ylikangas, M. (2016) Mielen salat. Gaudeamus. (E-kirja)

LIITE 1

Kyselypohjan sisältö

Yhteisöllisyyden kokemus ja merkitys asiakkaille Nuorten työpajalla

Tässä kyselylomakkeessa pyritään kartoittamaan yhteisöllisyyden kokemuksia Nuorten työpajalla sekä yhteisöllisyyden merkitystä asiakkaalle.

Kysely on osana Satakunnan ammattikorkeakoulun sosionomilinjan opiskelijan oppinnäytetyötä. Osallistuessasi olet täysin anonymi ja vastauksia käsitellään luottamuksellisesti.

Arvioi, kuinka vahvasti olet samaa tai eri mieltä seuraavista väittämistä. (1-4) 1 Eri mieltä, 4 Täysin samaa mieltä.

Koen olevani työpajayhteisölle merkityksellinen. 1-4

Koen, että minusta ja työpanoksestani ollaan aidosti kiinnostuneita työpajayhteisössä. 1-4

Koen, että minua kohtaan käytäydytään arvostavasti työpajayhteisössä. 1-4

Koen, että minulla on tasavertaiset mahdollisuudet toimia työpajalla. 1-4

Osallisuus on tunne siitä, että kuuluu johonkin. Osallisuutta kokeva ihminen pystyy vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Yhteisöissä osallisuus ilmenee jäsenten arvostuksena, tasavertaisuutena ja luottamuksena, sekä mahdollisuutena vaikuttaa omassa yhteisössä.

Työpajayhteisö on kasvattanut osallisuuden tunnettani elämässä. 1-4

Saan tarpeeksi työtehtäviä ja tarvittaessa opastusta. 1-4

Työpajayhteisössä toimiminen on mielekästä. 1-4

Tutkimusten mukaan yhteisöllisyys vaikuttaa ihmisten mielentilaan, jaksamiseen, minäkokemukseen, vuorovaikutustaitoihin, sekä opittuihin arvoihin, asenteisiin ja elämään yleisesti.

Työpajayhteisössä toimiminen on vaikuttanut positiivisesti mielentilaani. 1-4

Olen omaksunut joitain minulle positiivisia arvoja tai asenteita työskennellessäni työpajayhteisössä. 1-4

Voimaantuneella ihmisellä on kokemus, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä, tehdä päätöksiä, toimia tavalla, joka vahvistaa hänen elämäänsä. Voimaantuminen näkyy parantuneena itsetuntona, kykynä asettaa ja saavuttaa päämääriä.

Työpaja ja yhteisö on vahvistanut kokonaisvaltaista voimaantumistani. 1-4

Kiitos vastaamisestasi kyselytutkimukseen!

Mikäli sinulla on kysyttävää kyselyyn liittyen, olethan yhteydessä sähköpostitse.

Jennika Ahonen, jennika.ahonen@student.samk.fi